

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота

з китайської філології

на тему:

**СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБОВИХ
СЛІВ 的, 得, 地 У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Кит06-22

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно)

перша – китайська

Грекової Анастасії Олександрівни

Науковий керівник:

доц. Малинюк І.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СЛУЖБОВИХ СЛІВ 的, 得, 地 У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	6
1.1 Актуалізація проблеми вивчення службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській лінгвістиці.....	8
1.2 Специфіка службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові.....	10
Висновки до 1 розділу.....	14
РОЗДІЛ 2. Структурно-функціональні особливості службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові.....	16
2.1 Структурні особливості службових слів 的, 得, 地	16
2.2 Функціональні особливості службових слів 的, 得, 地.....	21
Висновки до 2 розділу.....	34
ВИСНОВКИ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
摘要.....	42

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню особливості службових слів 的,得,地 які являються важливими маркерами структурування висловлювання китайською мовою, і в той же час мають набір граматичних особливостей.

Так як китайська мова вважається однією з найскладніших мов у світі, дослідниками китайського мовознавства особлива увага приділяється складності граматики китайської мови. Вона суттєво відрізняється від граматики інших мов, тим самим створюються труднощі в якісному перекладі. У цьому дослідженні ми розглянемо службові слова 的,得,地 які досить часто використовуються в китайській мові та іноді викликають складнощі та сумніви з приводу їх правильного застосування.

Актуальність теми роботи полягає в її спрямованості на вивчення особливостей службових слів 的,得,地 у сучасній китайській мові. Актуальність теми дослідження підсилюється ще й необхідністю розроблення нового підходу до визначення службових слів 的,得,地 у сучасній китайській мові, дослідження розкриває великі можливості використання матеріалу дослідження при перекладі як в усній так і в письмовій формі, завдяки широкому вживанню вивчених об'єктів носіями китайської мови. Відтак, актуальність дослідження теми структурно-функціональних особливостей службових слів 的,得,地 в сучасній китайській мові сприяє підвищенню точності перекладу з китайської мови. Крім цього, в українському сучасному китаєзнавстві тема структурно-функціональних особливостей службових слів 的,得,地 потребує подальшого, більш глибокого дослідження.

Метою роботи є встановлення особливостей службових слів 的,得,地 у сучасній китайській мові, їх співвідношення, узагальнення та засоби вживання.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

— критично проаналізувати наукову літературу та сформулювати теоретичні положення роботи для вивчення службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові;

— уточнити специфіку службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові;

— розробити комплексну методику дослідження службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові;

— виявити структурно-функціональні особливості службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові.

Об'єкт дослідження — службові слова в китайській мові.

Предмет дослідження — структурно-функціональні особливості службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові.

Фактичний матеріал роботи становлять китайські словники та роботи китайських дослідників, які стосуються граматичного аспекту китайської мови («现代汉语虚词词典» 侯学超, «简明实用汉语语法教程» 马真 та інші).

Специфіка теми, завдань і матеріалу роботи зумовили комплексний підхід до вибору **методів і прийомів** дослідження, а саме:

1. Аналіз – для визначення ролі службових слів відповідно контексту в якому вони вживаються;
2. Порівняння – для визначення використання змісту службових слів 的, 得, 地 та виявлення їх особливостей при вживанні в усній та писемній китайській мові;
3. Дедуктивний – для узагальнення структурно-функціональних особливостей службових слів 的, 得, 地 в сучасній китайській мові;
4. Структурний – при дослідженні структури мови або речення під час використання службових слів 的, 得, 地;
5. Функціональний – при визначенні функцій службових слів 的, 得, 地 та їх зв'язок з членами речення у китайському мовознавстві.

Наукова новизна полягає у тому, що в роботі вперше представлено новий підхід для встановлення структурно-функціональних особливостей службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові. Вперше зроблено комплексний аналіз службових слів 的, 得, 地. Також наукова новизна дослідження полягає у розкритті структурних та функціональних особливостей вживання службових слів 的, 得, 地 в сучасній китайській мові, що покращить якість перекладу в усній та писемній мові.

Практичне заняття цієї курсової роботи містить результати, які є науковим вкладом при вивченні структурно-функціональних особливостей службових слів 的, 得, 地 та можуть бути рекомендовані для використання зацікавленими особами та студентами, які вивчають китайську усну та писемну мову, для подальшого її якісного вивчення, перекладу та розуміння специфіки вживання службових слів 的, 得 та 地. Систематизація та узагальнення даного дослідження можуть бути використанні при розробці навчальних програм, курсів, посібників, літератури для вивчення китайської мови в навчальних закладах та початкових дисциплін: «Китайська мова», «Стилістика китайської мови», «Теоретична граматики китайської мови», «Лексикологія китайської мови».

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи - 43 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СЛУЖБОВИХ СЛІВ 的,得,地 У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Сучасна китайська мова є однією з найпоширеніших мов у світі. Вона має свої власні особливості в порядку слів, лексиці, граматиці, граматичних структурах. До того ж, мовні особливості китайської мови дуже виразні через велику кількість лексики, змінних структур речення, різновидів вживання службових слів і різних форм слів. Сьогодні з розвитком сучасних досліджень культури і соціальної економіки, китайська лінгвістика набула обертів та постійного розвитку як необхідної науки для вивчення.

Грамматика є однією з фундаментальних лінгвістичних дисциплін і є особливо значимим об'єктом історії мовознавства. Останнім часом посилюється інтерес до вивчення китайської мови, а отже, і до вивчення різних граматичних традицій, відповідно.

Перш ніж звернутись до актуалізації проблеми вивчення службових слів у сучасній китайській мові, треба дослідити історію вивчення граматики у китайській лінгвістиці.

Китайська мовознавча традиція належить до найдавніших, налічуючи понад 2000 років. За увесь довгий шлях розвитку, китайське мовознавство поглибило свої навички та знання з різних галузей філології, а саме з схоластики, палеографії та особливо фонетики.

Граматиці у китайському мовознавстві приділяли незначну увагу. Відсутність необхідності виокремлювати граматичну дисципліну пояснювалась відсутністю граматичної афіксації й словозміни, які характерні для більшості інших мов. Не було й класифікації за частинами мови, що пов'язано з особливостями будови китайської мови, а отже синтаксично більшість слів могли виступати у різних синтаксичних позиціях. Однак, не дивлячись на важливу роль синтаксису, особливо в китайському мовознавстві,

він не став головним об'єктом вивчення того часу. Тільки у 1898 році з'явилася перша граматика китайської мови, авторства Ма Цзянь Чжуна – "Граматичний компендіум пана Ма" (马氏文通 mǎ shì wén tōng). Саме цей момент стає відправним для розвитку китайської граматики як науки, але граматика сформувалася в окрему галузь лінгвістичних досліджень лише через вплив західноєвропейського мовознавства. (Кочерган М. П, 2006)

Граматичні категорії, які характеризують слова тієї чи іншої частини мови, можуть не збігатися у різних мовах, але вони завжди обумовлені загальним граматичним значенням цього класу. Система частин мови та її ознаки у різних мовах різні, тому питання, частин мов вирішується залежно від конкретної мови. Ознаки одних і тих же частин мови можуть бути зовсім різноманітними у різних мовах. У Китайській граматиці зв'язок між словами і реченнями реалізується через логічний зв'язок значень слів і пропозицій без використання формальних засобів мови. Тобто, категорії числа, відмінка, часу та ін. не відображаються у змінах слів, але повинні бути зрозумілими виходячи з контексту.

Службові слова, у ті часи, китайськими дослідниками та лінгвістами не вивчалися поглиблено, але все ж таки увага їм приділялась. Так, наприклад, граматика за часів династії Хань базувалась на двох аспектах: порядок слів у реченні та службові слова. Першим хто зробив теоретичний узагальнюючий опис службових слів був Сюй Шень (许慎), автор словника «Шо Венъ Цзе Цзи» (说文解字). Він вважав, що не тільки знаменні, але й службові слова мають свій зміст та виконують граматичну функцію.

Видатний лінгвіст Кун Ін Да (孔颖达) у своїй праці "Маоши чжен-і" («毛诗正义») під час династії Тан висловився: «Коли використовуєш всі

ієрогліфи, то одні з них мають сформоване значення, а інші використовуються як допоміжні із запозиченими значеннями».

За часів династії Юань виділяють окрему групу слів під назвою 形容之词 або 形容之, які "надають опис". Однак назв для категорії цих слів існувало багато, тож їх називали: 词助 (cí zhù) (досл. "допомогаючі словам'-"), 句助 (jù zhù) (досл. "допомогаючі реченням"), 助词 (zhù cí) (досл. "допоміжні слова") та ін.

У той же час починають виходити спеціальні лексикографічні посібники з вивчення службових слів, які вважаються першими окремими працями з граматики китайської мови. У 1324 році вийшла перша робота з дослідження граматики, під назвою "语助"(yǔ zhù), буквально "Допоміжні слова".

1.1. Актуалізація проблеми вивчення службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській лінгвістиці

Вивчення і опанування службових слів є складним моментом під час вивчення китайської мови. Якщо їх використовувати неправильно, то це може привести до неправильного формулювання висловлювання або дуже грубої помилки, а в подальшому становити складнощі в розумінні мови. Без вивчення службових слів неможливо опанувати китайську мову. Незважаючи на те, що службових слів небагато, їх можна побачити майже в кожному реченні і їх використання є дуже гнучким. Самі по собі службові слова не мають лексичного значення і не можуть самі по собі бути словами з синтаксичною тотожністю, їхнє граматичне значення має бути закріплене за словами змісту. Тому вивчення службових слів потребує як вивчення частин мови, так і вивчення граматики. Оволодіння службовими словами закладе важливу основу для подальшого вивчення мови.

Доволі значна кількість граматичних помилок походить від неправильного використання службових слів. Граматичні помилки, спричинені неправильним використанням службових слів, часто можна підсумувати як проблеми, спричинені низкою характеристик, таких як неповноцінне розуміння значення службового слова та невідповідна його позиція у реченні.

Труднощі які можуть становити службові слова 的, 得, 地 під час вивчення китайської мови наступні:

1. Вимова та вигляд ієрогліфів.

Усі три службові слова 的, 得, 地 вимовляються однаково – "de" з нульовим тоном. Наприклад:

幸福的生活。(xìngfú de shēnghuó) – щасливе життя;

他跑得快。(tā pǎo de kuài) – він швидко бігає;

努力地学习。(nǔlì de xuéxí) – старанно вчитись.

У цей же час ієрогліф 得 може вимовлятися як "dé" і мати значення «отримати»: 我得到礼物。(wǒ dédào lǐwù) – я тримала подарунок, або як «děi» у значенні «треба, необхідно»: 他病了, 我得去看看他。(tā bìng le, wǒ déi qù kàn kàn tā) – він захворів, мені треба провідати його. Ієрогліф 地 має значення «земля, підлога» коли вимовляється як "dì": 书本在地上。(shūběn zài dìshàng) – книга на підлозі. Таким чином читаючи текст можна не правильно зрозуміти його сенс, через те, що значення ієрогліфа буде розумітися помилково. Така ж ситуація і з розмовною мовою. Під час розмови з китайцем можна не зрозуміти

який саме "de" був використаний у мовленні, якщо у вас не буде достатньо знань про випадки використання цих трьох службових слів. В результаті чого, ви розгубитесь і не правильно зрозумієте співрозмовника.

2. Вільне вживання службових слів.

Останнім часом поширилися випадки вільного вживання службових слів 的, 得, 地. У соціальних мережах, журналах, статтях, часом навіть на вступних іспитах у китайські вищі навчальні заклади можна побачити використання будь-якого з "de". Наприклад, цілком можливо зустріти дуже прості речення із найпоширенішою помилкою: 他说汉语说的跟中国人一样。(Tā shuō hàn yǔ shuō de gēn zhōngguó rén yí yàng) – він говорить китайською як китаєць» (хоча в даному випадку правильним буде використання 得). Нікого не збентежить і такий приклад: 我们一家人努力的工作。(Wǒmen yì jiā rén nǔ lì de gōng zuò) - ми усією родиною старанно працюємо. Очевидно, що прискорений ритм життя в онлайн ресурсах впливає на спрощення мови і мало хто замислюється про граматику. У статті "的地得十级学者" 资格考试, 你能得几分?" зазначено, що на просторах китайського Інтернету існує громадська група під назвою "的地得警队" (de, de, de jǐng duì) - Поліцейська бригада з 的, 地, 得. Засновники цієї групи називають помилки з приводу неправильного використання 的, 地, 得 «викликом для поліції», а отже їхня мета полягає у їх виправленні. Під час вступних іспитів до коледжу молодь дуже серйозно сприймає цю групу, та активно проходить їх тести. Це зумовлено тим, що на іспитах завжди є завдання на знаходження помилки у реченнях, але якщо в Інтернеті люди поступово звикли до текстових помилок, та не вважають їх чимось серйозним, то під час іспиту права на помилку немає.

1.2 Специфіка службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові

Специфіка – особливість, властива якомусь предмету чи явищу; істотні ознаки, що відрізняють один об'єкт від іншого. (Словник іншомовних слів)

Китайська мова – найяскравіший представник ізольованих мов. Тобто у китайській мові повністю відсутнє явище слово зміни, як в українській та англійській мовах. Китайська мова специфічна своєю відсутністю категорії числа, роду, часів дієслів, відмінків та відмінювання, порядком слів та суворими структурами речень, де слова мають чітке положення та лише граматичні зв'язки. Граматичні категорії, що характеризують слова тієї чи іншої частини мови, можуть не збігатися у різних мовах, але вони завжди обумовлені загальною граматичною специфікою.

У своїй праці "现代汉语虚词散论" 陆俭明 (Лу Цзяньмін) та 马真 (Ма Чжень) запевняють, що в китайській мові службові слова мають набагато більше значення, ніж в інших мовах, так як відіграють важливу роль у формуванні синтаксичних зв'язків.

Службові частини мови (虚词) в китайській мові поділяються на декілька груп:

- прийменник (介词);
- частка (助词);
- сполучник (连词);
- вигук (语气词).

Службові слова 的, 得, 地 (і не тільки вони) як раз відносяться до класу частки. Т. Вільчинська і О. Вільчинський (2021) стверджують, що частки є одним із засобів виділення теми (відомої інформації) і реми (нової інформації)

в тексті. За їх участю створюються комунікативні речення (розповідні, питальні, спонукальні) та виражається важлива роль як засобів комунікативної актуалізації. Синтаксичні властивості часток передбачають їх дослідження як граматичних виразників слів-речень, як засобів комунікативної актуалізації реми в реченнях та як засобів формування різних типів речень за метою висловлювання.

Китайська частка це у всіх аспектах невідмінюване слово, яке використовується для зміни відношень різних частин речень одна до одної. У давньокитайській мові частки — це тип службових слів, які додаються до слова, фрази чи речення та виражають певне граматичне значення. Згадка про частки вперше з'явилась в "颜氏家训" ("Домашні настанови пана Яня"). В "中国语法纲要" ("Нариси китайської граматики") частки відносяться до модальних частинок; у "高等国文法" ("Вища граматика китайської мови") та "词诠" ("Тлумачення слів") частки поділяються на:

- 语首助词 (початкові частки) – ті, що вживаються на початку речення;
- 语中助词 (внутрішні частки) – ті, що вживаються посеред речення;
- 语末助词 (кінцеві частки) – вживаються у кінці речення.

У "虚词历时词典" (Діахронічний словник службових слів) зазначено, що будь-яке слово, яке виражає певну структуру, час, відрегульовані склади або достатню кількість слів, називається часткою. Двоє вчених, 杨伯峻 (Yáng Bójùn) та 何乐士 (Hé Lèshì) вказали, що частки — це частини мови, які відіграють різні символічні ролі в словах, фразах або реченнях, мають

найменшу незалежність і найменше практичне значення, часто вживаються в реченнях, на початку, посеред і в кінці.

Будучи типом слів без незалежного лексичного чи конкретного значення, частки в основному використовуються для додання додаткового значення іншим словам, фразам і реченням або для вираження граматичних, логічних чи емоційних відносин (Yongzhong Yang). Кожна частка передає певне значення або виконує певну дискурсивну функцію; іншими словами, конкретна семантична інтерпретація або конкретна функція дискурсу можуть бути отримані лише тоді, коли використовується правильна частка (Victor Junnan Pan).

Якщо зробити висновки, то специфіку часток і службових слів 的, 得, 地, які є частками безпосередньо, можна охарактеризувати наступним чином:

- вони мають лише граматичне значення, не мають лексичного значення; не називають предметів, ознак, дій тощо, не виконують номінативної функції. Вони виражають стосунки між словами чи реченнями, передають граматичні значення чи уточнюють їх.
- не можуть використовуватися окремо, тобто їх можна лише приєднувати до інших слів (зазвичай розміщуються після дієслова, прикметника або прислівника, які вони змінюють)
- як правило, складаються з одного ієрогліфу та позбавлені тону, тобто читаються з нульовим тоном у будь-яких випадках.

Висновки до 1 розділу

Дуже довгий час у китайському мовознавстві науковці ставили перед собою мету - дослідити та опанувати проблеми лексики, фонетики й ієрогліфіки. Граматика майже не досліджувалась і довгий час не визнавалась як окрема наука.

Однак, з появою першої граматики китайської мови «Граматичний компендіум Ма» граматика була сформована в окрему галузь лінгвістичних досліджень. Почалися проводитися наукові роботи з приводу системи частин мови у китайській мові, а отже і почалися досліджуватись службові слова. Спочатку, Сюй Шень зробив перший узагальнюючий опис службових слів, зазначивши, що вони, як і знаменні, мають свій зміст і виконують граматичні функції. Кун Ін Да вважав, що службові слова відіграють роль додаткового значення у реченні. Згодом, службові слова формулюються в окрему групу слів і починають виходити лексикографічні посібники з їх вивчення.

Звичайно, що службові слова не являються простим аспектом під час вивчення китайської мови. Службові слова є дуже розповсюдженими, а їх використання доволі гнучким, отже, ігнорувати їх вивчення взагалі не можливо. Частіше всього граматичні помилки використання службових слів пояснене неповноцінним розумінням значення службового слова та його невідповідною позицією у реченні. Варіативність вимови та вигляд ієрогліфів, які можуть збити з пантелику, та вільне їх вживання становлять проблематику вивчення службових слів. Якщо не опанувати їх належним чином, можна стикнутися з непорозумінням, грубими помилками та подальшими перешкодами під час вивчення китайської мови.

Як і будь яка частина мови, службові слова мають свою специфіку. Вони відносяться до часток і мають важливу роль у формуванні синтаксичних зв'язків у реченнях. Службові слова (зокрема 的, 得, 地) не мають лексичного значення, а виражають стосунки між словами через граматичне значення. Завжди приєднуються до слів, які вони змінюють, окремо ніколи не використовуються. Складаються з одного ієрогліфу та не мають тону.

РОЗДІЛ 2. Структурно-функціональні особливості службових слів 的, 得, 地 у сучасній китайській мові

2.1 Структурні особливості службових слів 的, 得, 地

Китайська мова, як мова ізольюючого типу, має свої граматичні особливості та суворо фіксований порядок слів у реченні. До основних синтаксичних властивостей побудови китайського речення відносять порядок

слів та різні службові слова, серед яких є службові й модальні частки, прийменники, дієслівні модифікатори та інші. Лінгвісти-китаєзнавці відзначають, що саме синтаксична структура китайської мови залишалася найбільш стабільною протягом досить тривалого часу.

Порядок слів у китайській мові можна описати за наступною схемою:

Підмет	Присудок	Додаток
他	喝	咖啡
Він	п'є	каву

Більш розгорнуто ця схема виглядає наступним чином:

Хто + коли + де + з ким + для чого + виконує дію + з яким об'єктом.

Підмет завжди виступає перед присудком, означення передують означуваному слову, а службові слова розташовуються перед групою присудка.

Службове слово 的 використовується для створення присвоєння, видозмінюючи іменник або фразу, після якої вона стоїть. Присвійний відмінок, відповідає на запитання "чий?", "кого?" і тому подібне. В англійській мові 的 додає апостроф 's (sister's books). Тому цю частинку називають «присвійна 的», «показник визначення 的» або «суфікс присвійності прикметника 的».

Структури речень із службовим словом 的 наступні:

1. Іменник + 的 + означуване слово:

妹妹的书。(mèimei de shū) – Книга сестри.

2. Означення + 的 + означуване слово:

漂亮的衣服。(piàoliang de yīfu) – Гарний одяг;

很好的朋友。(hěn hǎo de péngyou) – Хороший друг;

我昨天晚上给你买的水果。(wǒ zuótiān wǎnshang gěi nǐ mǎi de shuǐ guǒ) – Фрукти, які я купив тобі вчора ввечері;

昨天早上从北京来我们这儿的學生。(zuótiān zǎoshang cóng běijīng lái wǒmen zhèr de xuésheng) – Студент, який вчора вранці приїхав до нас з Пекіна.

3. Односкладове означення + 的 + означуване слово:

小苹果。(xiǎo píngguǒ) – Маленьке яблуко;

大公司。(dà gōngsī) – Велика фірма;

白头发。(bái tóufà) – Світле волосся.

4. 很多/很多 + 的 + означуване слово:

很多人。(hěn duō rén) – Багато людей;

很少消息。(hěn shǎo xiāoxi) – Мало новин.

5. Займенник + 的 + родич/ колектив/ група:

我丈夫。(wǒ zhàngfu) – Мій чоловік;

你们班。(nǐmen bān) – Ваша група.

В усіх цих прикладах, з п'ятого пункту, можна використати 的 і це не буде помилкою. Однак, варіант без службового слова передає ближчі відносини (але не всі згодні з цією точкою зору, китайські мовознавці говорять, що різниці між 我的老师 і 我老师 немає).

6. Питальний займенник + 的 + означуване слово:

谁的衣服? (shéi de yīfú?) – Чий одяг?

7. Прикметник ступеню (很, 真, 太, 非常) + прикметник + 的 + означуване слово:

你买了非常好的车! (nǐ mǎile fēicháng hǎo de chē!) – Ти купив дуже гарну машину!

8. 不 + прикметник + 的:

这儿有很多不新的东西。(Zhèr yǒu hěn duō bù xīn de dōngxī) – Тут є багато не нових речей = Тут є багато старих речей.

9. Складний прикметник + 的 + означуване слово:

在我的家乡有很多好看的公园。(zài wǒ de jiāxiāng yǒu hěnduō hǎokàn de gōngyuán) – В моєму рідному місті є багато гарних парків.

10. Речення + 的:

我不骗你的!(Wǒ bù piàn nǐ de!) – Я не брешу тобі!

В цьому випадку службове слово 的 стоїть наприкінці речення і виконує роль модальної частки, вносить у речення смисловий відтінок впевненості того, хто говорить, посилюючи ствердження у реченні. Українською мовою найчастіше перекладається словами "безперечно, безумовно, обов'язково, точно, дійсно" (як слово 肯定 kěndìng) та іншими словами залежно від ситуації та контексту, або ніяк не перекладається, а передається тільки впевненою інтонацією.

Службове слово 得 інакше ще називають комплементом способу дії. Розміщується суворо після дієслова або прикметника. З його допомогою можна різними фразами, які, своєю чергою, ставляться після 得, висловити наскільки інтенсивна виконана дія дієслова або наскільки сильна ознака прикметника. Тобто, за допомогою 得 можна висловити оцінку щодо дії (дієслова) або властивості, атрибуту (прикметника) у китайській мові. Це доповнення використовується нерозривно від дієслова, їх не можна роз'єднувати, відокремлювати, використовувати окремо.

Структури речень із службовим словом 得:

1. Дієслово + 得 + комплемент (слово, словосполучення або речення, яке розташоване після присудка/ дієслова та поширює його значення, означає отриманий результат):

他跑得快。(tā pǎo de kuài) – Він швидко бігає.

2. Дієслово + 得 + 不 + комплемент:

这个问题, 你回答得不对。(zhège wèntí, nǐ huídá de bùduì) – На це питання ти відповів не вірно.

3. Повторення дієслова:

Підмет + дієслово + об'єкт + дієслово + 得 + комплемент:

外国人说英语说得快。(wàiguó rén shuō yīngyǔ shuō de kuài) –

Іноземець швидко розмовляє англійською мовою;

老师说话说得慢。(lǎoshī shuōhuà shuō de màn) – Вчитель розмовляє

повільно.

4. Опущення другого дієслова:

Підмет + об'єкт + дієслово + 得 + комплемент:

他唱歌得不错。(tā chànggē de bùcuò) – Він співає (пісні) не погано.

5. Об'єкт + підмет + дієслово + 得 + комплемент:

汉语你说得真好。(hànyǔ nǐ shuō de zhēn hǎo) – Ти дійсно гарно

розмовляєш китайською;

老师问的问题你回答得错。(lǎoshī wèn de wèntí nǐ huídá de cuò) - Ти

неправильно відповів на запитання вчителя.

Структури речень із прислівниками:

Прислівники ступеню (很, 非常, 十分, 真, 更, 太, 最) ставляться перед комплементом, наприклад:

这些字你写得非常好。(zhèxiē zì nǐ xiě de fēicháng hǎo) - Ти дуже гарно написав ці ієрогліфі.

Однак інші прислівники (都, 也, 总是, 一定, 常常) оформлюються у реченні наступним чином:

- ... + прислівник + дієслово + 得 + прислівник ступеню + комплемент:

你们打足球都打得很不错。(nǐmen dǎ zúqiú dōu dǎ de hěn bùcuò) - Ви всі не погано граєте у футбол.

- ... + дієслово + 得 + прислівник + прислівник ступеня + комплемент:

你们打足球打得都很不错。(nǐmen dǎ zúqiú dǎ de dōu hěn bùcuò) - Ви всі не погано граєте у футбол.

- Прислівник ступеню не ставиться перед компонентом коли висловлюється порівняння:

- 我要请谁教我游泳? 马丁还是林娜? (wǒ yào qǐng shéi jiào wǒ yóuyǒng? Mǎdīng hái shì Línà?) - Кого попросити навчити мене плавати? Мартіна чи Ліну?

- 林娜游得快, 请她教你。(Línà yóu de kuài, qǐng tā jiào nǐ) - Ліна плаває швидше, попроси її.

Службове слово 地 поєднує прикметник і дієслово. За допомогою 地 можна з прикметника зробити прислівник, внаслідок чого до прикметника додається суфікс -о в українській мові (швидко, гарно, повільно). Тому це службове слово називається "прислівникове 地" або "суфіксом прислівників 地" і в китайській мові група прислівника передує дієслову, ставиться перед ним.

Структура речення із службовим словом 地 наступна:

Прикметник + 地 + дієслово.

Заперечення: 不 + прикметник + 地 + дієслово.

Наприклад, 高兴地走。(gāoxìng de zǒu) – Радісно йти;

他不服气地走着。(tā bù fúqì de zǒuzhe) – Він невдоволено йде.

Однак, якщо прикметник односкладовий, то перед ним або ставиться 很, або відбувається редуплікація цього прикметника:

她很慢地走。(tā hěn màn de zǒu) – Вона повільно ходить;

我们可以慢慢地走。(wǒmen kěyǐ màn màn de zǒu) – Ми можемо йти повільно.

Якщо ж прикметник двоскладовий, то перед ним ставиться прислівник ступеню, або він також може подвоюватися:

妈妈非常生气地骂了儿子。(māma fēicháng shēngqì de mà le er zi) – Мати дуже сердито кричала на сина;

"我听不懂", 过路的人清清楚楚地说了三遍。(“Wǒ tīng bù dǒng”, guòlù de rén qīng qīng chǔ chǔ de shuōle sān biàn) - «Не розумію», — тричі чітко сказав перехожий.

Когда дія виконується почергово або крок за кроком, то перед службовим словом 地 ставиться числівник із рахівним словом, але їх подвоюють:

姑娘一步一步地爬山。(gūniáng yībù yībù de páshān) - Дівчина піднімається на гору крок за кроком.

学生一个一个地进去了教室。(xuéshēng yīgè yīgè de jìnqùle jiàoshi) - Учні один за одним увійшли до класу.

2.2 Функціональні особливості службових слів 的, 得, 地

Функціональні особливості службового слова 的

Службове слово 的 використовується за для встановлення зв'язків після означення, перед означуваним словом, розміщуючись між ними. Означення, в цей час, може бути виражене іменником, займенником, прикметником, дієсловом, стійким виразом та словосполученням. Однак, інколи службове слово 的 може бути опущене і не використовуватись у виразі чи реченні. (卢福波, 2011, с. 269).

Іменник у якості означення

Якщо між означенням, вираженим іменником, і означуваним словом є прямий зв'язок приналежності (присвійності) (чий? чия? чие?), то таке означення оформлюється службовим словом 的:

他写的文章不很流行。(tā xiě de wénzhāng bù hěn liúxíng) – Статті, які він пише, не дуже популярні.

Когда означення, виражене іменником, виступає як прикметники в українській мові і позначає незмінну ознаку – національність, державну

приналежність, мову, відношення до осіб, матеріалу, то в таких випадках 的, в більшості, опускається:

纸板箱。(zhǐbǎn xiāng) - картонна скринька;

大学老师。(dàxué lǎoshī) - викладач університету; (候学超)

他是乌克兰人还是波兰人? (tā shì wūkèlán rén háishì bōlán rén?) - «Він українець чи поляк?».

Однак, якщо необхідно підкреслити або акцентувати увагу на віднесення одного предмету до іншого, навіть коли відсутній прямий зв'язок приналежності, оформлюємо означення службовим словом 的:

乌克兰的面包。(wūkèlán de miànbāo) – український хліб;

书的内容。(shū de nèiróng) – зміст книги;

商品的质量。(shāngpǐn de zhìliàng) – якість товару. (候学超)

Займенник у якості означення

Зазвичай особові займенники у якості означення оформлюються службовим словом 的 для того, щоб вказати на приналежність або присвійність:

我的心里充满柔软的感情。(wǒ de xīnlǐ chōngmǎn róuruǎn de gǎnqíng) - Моє серце сповнене ніжних почуттів;

自他去世后，他的家属一直靠救济过日子。(zì tā qùshì hòu, tā de jiāshǔ yīzhí kào jiùjì guòrìzi) - Після його смерті сім'я живе на соціальну допомогу.

Винятками є випадки, коли означення виражене особовим займенником, а означуване слово вказує на родичів, близьких друзів, навчальний заклад або підприємство, в якому особа навчається або працює. В таких випадках означення не оформлюється службовим словом 的:

你是谁呀，我哥哥一直告诉我，不能和陌生人一起走！(nǐ shì shéi ya, wǒ gēgē yīzhí gàosù wǒ, bùnéng hé mòshēng rén yīqǐ zǒu!) - Ти хто? Мій брат постійно каже, що з незнайомцями ходити неможна;

外校老师要来观摩我们学校的课间活动。(wài xiào lǎoshī yào lái guānmó wǒmen xuéxiào de kè jiān huódòng) - Вчитель з іншої школи повинен запозичити досвід позакласних заходів нашої школи (林建法).

У якості означення також можуть використовуватись вказівні або питальні займенники. При цьому, вказівні займенники і більшість питальних займенників у якості означення не оформлюються службовим словом 的, але вони приєднуються до означуваного слова за допомогою рахівних слів. Питальні ж займенники у якості означення, яке вказує на присвійність одного предмету и особи до іншого обов'язково оформлюються за допомогою 的:

这是谁的主意? (zhè shì shéi de zhǔyì?) – Чия це ідея? (侯学超).

Прикметник у якості означення

Коли означення виражене прикметником, необхідність вживання службового слова 的 залежить від кількості його складів. Якщо в якості означення виступають двоскладні прикметники, словосполучення з прикметником або подвоєні односкладові прикметники, наявність частки 的 є обов'язковою. Після односкладових прикметників, зазвичай, 的 не використовується :

一个可爱的孩子。(yīgè kě'ài de háizi)– Мила дитина (余华) (可爱- милий, двоскладний прикметник)

一个好理论家兼实践家。(yīgè hǎo lǐlùn jiā jiān shíjiàn jiā) - Хороший теоретик і практик (林建法) (好 – хороший, односкладний прикметник).

Однак, на думку одного видатного китайського лінгвіста Люй Шусяна (吕叔湘) використання службового слова 的 після односкладового прикметника цілком можливе якщо є необхідність його виділити:

这是一个新问题: 旧的问题解决了, 又会出现新的问题。(zhè shì yīgè xīn wèntí: jiù de wèntí jiějuéle, yòu huì chūxiàn xīn de wèntí) - Це нова проблема: старі проблеми вирішуються, а нові виникають (吕叔湘).

Виключення коли перед односкладовим прикметником використання службового слова 的 є обов'язковим:

- якщо перед прикметником стоїть прислівник ступеню:

奶奶有很多很好的书。(nǎinai yǒu hěnduō hěn hǎo de shū) – Бабуся має багато хороших книжок;

他买了非常贵的房子。(tā mǎile fēicháng guì de fángzi) – Він купив дуже дорогий будинок.

- якщо перед прикметником стоїть заперечний прислівник 不:

很幸运, 药剂在你身上生效了。通常我只能治愈感染诅咒时间不长的病患。(hěn xìngyùn, yàojì zài nǐ shēnshang shēngxiàole. Tōngcháng wǒ zhǐ néng zhìyù gǎnrǎn zǔzhòu shíjiān bù cháng de bìng huàn) – На щастя, ліки тобі допомогли. Зазвичай мені вдавалося вилікувати тільки тих, хто нещодавно заразився.

- якщо означення виражене складним прикметником:

你知道, 怎样才能做出好吃的月饼吗?(nǐ zhīdào, zěnyàng cáinéng zuò chū hào chī de yuèbǐng ma?) - Ви знаєте як приготувати смачний місячний пряник?

Дієслово у якості означення

Якщо дієслово у якості означення вказує на ознаку предмета, яка безпосередньо пов'язана з дією, на яку вказує дане дієслово, то таке означення оформлюється службовим словом 的:

这是我大学时学的英语。(zhè shì wǒ dàxué shí xué de yīngyǔ) – Це англійська мова, яку я вивчав в університеті (候学超).

Прислівник у якості означення

Означення, виражене двоскладовим прислівником оформлюється службовим словом 的:

临时的工作。(línshí de gōngzuò) – Тимчасова робота;

频繁的会见。(pínfán de huìjiàn) – Часті зустрічі (吕叔湘).

Також означення, виражене виразом, словосполученням, прийменниковою конструкцією чи реченням, завжди оформлюється службовим словом 的:

有一个大胆的女学生离了座位。(yǒu yīgè dàdǎn de nǚ xuéshēng líle zuòwèi) – Смілива студентка встала та пішла (莫言);

还是没有把李光头送给他的手表拿出来。(háishì méiyǒu bǎ lǐ guāngtóu sòng gěi tā de shǒubiǎo ná chūlái) – Однак, все ж таки не дістав годинник, який йому подарував Лі Гуантоу (余华).

Бувають речення які містять в собі декілька означень, в таких випадках вживається тільки одне службове слово за для того, щоб не навантажувати речення та не втратити лексичне його значення. Таким чином варто дотримуватися наступного порядку розташування означень (卢福波, 2011, с. 273):

1. Означення виражене іменником або займенником, яке вказує на приналежність до особи або місця;
2. Вказівні займенники, оформленні рахівним словом;
3. Числівник, оформлений рахівним словом (якщо перед числівником з рахівним словом стоїть вказівний займенник з рахівним словом, то рахівне слово після вказівного займенника опускається і залишається тільки рахівне слово після числівника);
4. Означення, яке вказує на непостійну ознаку (зазвичай виражається прикметником);
5. Ближче за все до означуваного слова ставиться означення, яке вказує на постійну, незмінну ознаку (зазвичай виражене прикметником).

Як приклад можна навести наступне речення:

他的这三本中文大书。(tā de zhè sān běn zhōngwén dà shū) – Ці його три китайські книги – великі.

Ще одна функція службового слова 的 – субстантивуюча. Український мовознавець Дмитро Гринчишин присвятив спеціальне дослідження явищу

субстантивації в українській мові. Науковець, проаналізувавши дефініції терміну «субстантивація», запропонував власну: «під субстантивацією, чи субстантивізацією, розуміємо процес трансформації слів інших частин мови в розряд іменників без зміни їх зовнішньої форми, але зі зміною їх значення та граматичних (морфологічних і синтаксичних) особливостей» (Гринчишин 1965, с. 8). При виконанні даної функції частка субстантивує слово або словосполучення, що не має предметного значення, що дає можливість використовувати його як іменний член речення. Наприклад:

两个小孩子，大的八岁，小的三岁。(liǎng gè xiǎo hái zi, dà de bā suì, xiǎo de sān suì) – Дві дитини, старшій вісім років, молодшій три (吕叔湘);

散步的太多! (sàn bù de tài duō!) - Гуляючих так багато! (林建法).

У наведених прикладах прикметник (перший приклад) та дієслово (другий приклад) виражені в якості підмета, так як використання службового слова 的 в подібних ситуаціях виконує роль так званого «замінника слова» і завжди позначає людину або предмет.

Службове слово 的 також має функцію заміщення слова після іменних частин мови, коли зрозуміло, про що саме йдеться і є можливість опустити слово, щоб уникнути повторення:

哥哥东西很多，妹妹的少。(gēgē dōngxī hěnduō, mèimei de shǎo) – Речей старшого брата багато, а молодшої сестри – мало (吕叔湘).

У стійких виразах після іменника, дієслова і прикметника службове слово 的 підкреслює причину чи умову:

大白天的，还怕找不到路?(dà bái tiān de, hái pà zhǎo bù dào lù?) – Зараз же день, і ти боїшся не знайти дорогу? (吕叔湘). У цьому реченні увага наголошується на тому, що зараз зовсім ясно, як можна не знайти дорогу?

Функціональні особливості службового слова 得

Службове слово 得 приєднує до дієслова різні постпозитивні обставини. Воно позначає якісну характеристику дії чи процесу й вказує на його оцінку.

Постпозитивна обставина завжди слідує безпосередньо за присудком, яке виражене дієсловом або прикметником (杨玉玲).

Зі службовим словом 得 утворюється комплемент ступеня, шляхом приєднання до присудка, вираженого дієсловом або прикметником, одного з прислівників ступеня (很 (hěn) «дуже», 慌 (huāng) «вищою мірою», 要命 (yàomìng) «вкрай», 要死 (yàosǐ) «до смерті», 不得了 (bùdéliǎo) «найвищою мірою, вкрай», 太 (tài) «дуже; 够 (gòu) «досить, досить, вельми», 有点儿 (yǒu diǎnr) «трохи, трохи» та інші (Yip Po-Ching с. 105-106). При цьому між присудком і таким прислівником ставиться службове слово 得:

这个教室里热得要命。(zhège jiàoshì lǐ rè de yàomìng) – У цій аудиторії смертельно жарко;

我今天不舒服得有点儿。(wǒ jīntiān bú shūfú de yǒudiǎnr) – Сьогодні я почуваю себе трохи погано.

Edward McDonald у своїй праці "The Complement in Chinese Grammar: A Functional Reinterpretation" зазначає, що при побудові заперечного або питального речення комплемент ступеня або взагалі не вживається (тоді заперечення і питання відносяться до всієї пропозиції), або перетворюється відповідним чином: приймає заперечення безпосередньо перед собою (відразу після 得) або реплікувати для утворення форми запитання:

Заперечення або питання відноситься:	
до всього речення	до комплементу
他不累。(tā bù lèi) - Він (взагалі, зовсім) не втомився.	他累得不很。(tā lèi de bù hěn)– Він не дуже втомився.
他累吗? / 他累不累? (tā lèi ma? / tā lèi bù lèi?) – Він втомився? / Чи він втомлений?	他累得很不很。(tā lèi de hěn bù hěn) – Він дуже втомився (чи не дуже)?

За допомогою службового слова 得, після якого слідує дієслово, прикметник або словосполучення (у тому числі навіть те, що включає власні підмет і присудок; в цьому випадку сучасні знавці китайської мови говорять про речення-опис з предикативним зв'язком) утворюється комплемент стану, який вводить оцінне чи описове роз'яснення результату дії (王力, с. 134):

心跳得正常。(xīntiào de zhèngcháng) – Серце б'ється нормально;

老人高兴得眼泪都流出来。(lǎorén gāoxìng de yǎnlèi dōu liú chūlái) – Дід так зрадів, що в нього потекли сльози.

Якщо в реченнях даного типу після дієслова-присудка слідує доповнення, то необхідно повторно використати дієслово після нього (перед 得), або винести доповнення перед присудком або перед підметом (Thierry Maraui, Li Yunhua с,113):

повторення дієслова	他说汉语说得很流利。 (tā shuō hànǔ shuō de hěn liúlì)	Він говорить китайською (досить) вільно.
доповнення в позиції перед присудком	他汉语说得很流利。 (tā hànǔ shuō de hěn liúlì)	
доповнення в позиції перед підметом	汉语他说得很流利。 (hànǔ tā shuō de hěn liúlì)	

Однак, варто відзначити дві характерні можливості оформлення доповнення у реченнях з комплементом стану, а саме:

1. Якщо речення будується за схемою «повторення дієслова», то перше дієслово може бути опущеним, оскільки присудок все ж дублюється, у результаті чого сенс не втрачається (Wen-Hua Teng с.116):

小丁(唱)歌唱得不错,(跳)舞也跳得很好,他真有才华。(Xiǎo Dīng (chàng) gēchàng de bùcuò, (tiào) wǔ yě tiào de hěn hǎo, tā zhēnyǒu cáihuá) – Сяо Дін не погано співає й добре танцює, він дійсно здібний.

2. Якщо додаток розташований після підмету й перед присудком, то між ним та підметом можливе використання службового слова 的 (фактично, формування визначальної структури), яке не містить в собі ніякого додаткового сенсу, а просто служить для уточнення чи ритмізації:

我妈妈的乌克兰菜作得非常好。(wǒ māmā de wūkèlán cài zuò de fēicháng hǎo) – Моя мама дуже добре готує українську їжу.

Існує ще одна питальна конструкція, яка є однією з найпоширеніших різновидів комплементу стану - 怎么样 (zěnmeyàng) (як? яким чином?), тобто ...得怎么样 - ... (de zěnmeyàng) (朱德熙):

李老师, 请问, 我儿子中文学得怎么样? (Lǐ lǎoshī, qǐngwèn, wǒ érzi zhōngwén xué de zěnmeyàng?) – Вчитель Лі, скажіть, будь ласка, як (на скільки добре) мій син встигає з китайської мови?

Розташування допоміжних елементів у реченнях із службовим словом 得 має певну специфіку. Таким чином, заперечення 不 (bù) вживається безпосередньо після 得, але не перед присудком (Wen-Hua Teng). Уточнюючи та підсилювальні прислівники (都 (dōu) «все; всі», 也 (yě) «також, теж», 总(是) (zǒng(shì)) «завжди, постійно», 常(常) (cháng(cháng)) «часто», 一定(yīdìng) «певно, неодмінно», 很 (hěn) «дуже», 非常(fēicháng) «дуже, надзвичайно», 太 (tài) «надто; дуже», 真 (zhēn) «справді, насправді» і т.д.) мають позицію або перед повторюваним (другим) дієсловом, або після службового слова 得, але не перед додатком чи першим дієсловом:

我昨天晚上睡得不好。(wǒ zuótiān wǎnshàng shuì de bù hǎo) – Вчора вночі я спав не добре;

小王、小李打网球都打得不错。 / 小王、小李(打)网球打得都不错。(Xiǎo Wáng, Xiǎo Lǐ dǎ wǎngqiú dōu dǎ de bùcuò./ Xiǎo Wáng, Xiǎo Lǐ (dǎ) wǎngqiú dǎ de dōu bùcuò) – Сяо Ван та Сяо Лі обидва не погано грають у теніс.

Функціональні особливості службового слова 地

Як службове слово, 地 оформлює іменники, прикметники та дієслова, які відносяться до дієслівної групи і тому переходять у розряд прислівників. Воно вживається після визначальної обставини, морфологічно оформляє її і максимально наближає до класу так званих обставинних прислівників, які мають значення зовнішньої ознаки та вказують на зовнішні обставини вчинення дії чи прояву ознаки (Колодко С. А с.11). Службове слово 地 оформляє визначальну обставину, виражену двоскладовим (у томі числі і редукованим) або багатоскладовим прикметником, який характеризує особу (а не неживий предмет), її емоційний стан або вольове зусилля (努力 (nǔlì) "старанний", 认真 (rènzhēn) "серйозний" та ін.).

Однак, треба зазначити, що навіть після багатоскладного прикметника службове слово 地 може бути опущеним, особливо в розмовній мові:

大学生都应当努力(地)学习。(dàxuéshēng dōu yīngdāng nǔlì (de) xuéxí) -
Усі студенти повинні старанно навчатися.

А також, вживання 地 може залежати від семантики прикметника, а не тільки від формального складу (кількості складів). У наступних випадках використання службового слова 地 є обов'язковим (Jingling Wang с.61-62):

- після прикметників з дієслівними властивостями:

学生们注意地听着。(xuéshēngmen zhùyì de tīngzhe) – Студенти уважно слухають.

- після прикметника, що має перед собою прислівник-визначення:

她十分专心地画。(tā shífēn zhuānxīn de huà) – Вона малює, повністю зосередившись.

- після прикметників, що виражають кількісні характеристики:

他们两个两个地跳起舞来。(tāmen liǎng gè liǎng gè de tiào qǐwǔ lái) – Вони почали танцювати по двоє (в парах).

- після редукованих односкладних та двоскладних прикметників:

我们高高兴兴地一起去看电影。(wǒmen gāo gāo xìng xìng de yìqǐ qù kàn diànyǐng) – Ми радісно йдемо разом дивитися кіно.

• після вживаних у ролі обставини фразеологізмів (чен'юй) та звуконаслідувальних слів:

你应该一心一意地工作。(nǐ yīnggāi yīxīn yīyì de gōngzuò) – Ти повинен працювати зі всією душею й серцем.

孩子们劈里啪啦地放鞭炮。(háizimen pīlipālā de fàng biānpào) – Діти з тріском запускали феєрверки.

Односкладні прикметники, такі як 快 (kuài) «швидкий», 慢 (màn) «повільний», 大 (dà) «великий», 乱 (luàn) «безладний» та ін. у позиції обставини не вимагають вживання службового слова 地, однак, в деяких випадках можуть підкреслювати своє адвербіальне значення шляхом редуплікації. Адвербіалізація – перехід різних частин мови у прислівники. Процес адвербіалізації полягає у зміні лексичного і граматичного значення слова без зміни його зовнішньої форми (Українська мова: Словник-довідник 1998). У літературній китайській мові це явище не є дуже поширеним, однак у регіональних говірках та діалектах, наприклад в кантонському, редуплікація є одним із трьох рівнозначних способів адвербіалізації прикметника (Stephen Matthews с.179):

他快(快)跑。(tā kuài (kuài) pǎo) – Він швидко бігає.

Службове слово 地 ніколи не вживається після багатоскладових обставин (адвербіальних чи іменних), до складу яких як перший компонент входить морфема 一 (yī) (Yip Po-Ching с.147):

我们一起去吧!(wǒmen yìqǐ qù ba!) – Давай підемо разом!

他一拳把小偷打倒在地。(tā yī quán bǎ xiǎotōu dǎdǎo zài dì) – Він один ударом повалив грабіжника на землю.

Службові слова 地 і 得 часто викликають труднощі, бо між собою доволі схожі. Однак, є декілька моментів на які треба звертати увагу перед тим як обрати, яке саме з цих двох de треба використати у реченні:

1. Звичні і конкретні дії.

Комплемент способу дії (得) використовують переважно для опису звичайних дій, а обставину способу дії (地) переважно для опису конкретних дій:

爷爷已经年纪大了，走地很慢。(yéyé yǐjīng niánjì dàle, zǒu de hěn màn)
– Дідусь вже старий і ходить повільно.

听到了奇怪的声音，他很快地走开怎么了。(tīng dào le qíguài de shēngyīn, tā hěn kuài de zǒu kān zěnmele) - Почувши дивний шум, він швидко пішов подивитися, що сталося.

2. Неконтрольовані (ненавмисні) результати та свідомі (навмисні) дії:

Комплемент способу дії (得) використовують для опису неконтрольованих (ненавмисних) результатів певних дій. Обставина способу дії (地) використовується для опису свідомих дій:

上次的考试他考得很差。(shàng cì de kǎoshì tā kǎo de hěn chà) - Він дуже погано склав минулий іспит;

这次考试他没有好好地准备。(zhè cì kǎoshì tā méiyǒu hǎohǎo de zhǔnbèi)
- Він погано підготувався до цього іспиту.

3. Використання прислівників ступеня:

Часто у комплементах ступеню (得) і рідко в обставинах (地). Виключеннями є 很, 非常, 十分.

4. Взаємозамінність обставини і комплементу способу дії для опису окремих ситуацій:

他听到了这个好消息,	就开心地笑了。 (jiù kāixīn de xiàole.)	
------------	------------------------------------	--

(tā tīng dào le zhè ge hǎo xiāoxī,)	就笑得很开心。 (jiù xiào de hěn kāixīn.)	Почувши цю гарну новину, він (дуже) радісно посміхнувся.
--	--------------------------------------	--

Висновки до 2 розділу

Синтаксична функція службових слів проявляється через його взаємодію з іншими словами у реченні. Для конкретної та доцільної побудови висловлювання важливе значення має дотримання нормованого порядку слів. Порядок слів – це важливий аспект перекладу, він стосується розташування членів речення, які мають синтаксичне, смислове та стилістичне значення для конкретного речення та в цілому тексту.

Найпоширенішими варіантами типології порядку слів є SVO та SOV. І китайська і українська мови відносяться до мов, які використовують порядок слів за схемою SVO (підмет + присудок + додаток). Однак, при цьому в

китайській мові порядок слів фіксований та суворий, а в українській мові більш вільний.

При порушенні правила SVO речення у китайській мові не може бути складено, або буде мати грубі помилки. Важливо дотримуватись граматичних правил та конструкцій під час складання речення китайською, так як морфологічних змін у мові немає. Члени речення виражаються неморфологізованими засобами, а кваліфікація слова, як члена речення, перш за все визначає його місце в реченні.

Службові слова також мають своє фіксоване розташування в реченнях і виконують ряд функціональних особливостей.

Службове слово 的 має присвійний відтінок, відповідає на питання «чий?», «який?». Зазвичай розташоване між означенням (яке може бути виражене іменником, займенником, прикметником, дієсловом, прислівником) та означуваним словом. Його функції вказувати на: зв'язок приналежності або присвійності; ознаку предмета; трансформувати частини мови в розряд іменників без зміни їх зовнішньої форми, але змінюючи граматичні особливості та значення.

Службове слово 得 або комплемент способу дії розміщується зазвичай між дієсловом та комплементом (який поширює значення дієслова та означає отриманий результат). Також є схеми, де одне й те саме дієслово використовуються двічі у реченні, або одне з них може бути «опущене». Прислівники ступеню ставляться перед службовим словом 得, а усі інші прислівники або перед дієсловом, або після 得. Комплемент способу дії використовують для опису звичайних дій, неконтрольованих результатів та часто із прислівниками ступеню.

Службове слово 地 займає позицію між прикметником та дієсловом. Воно оформляє обставину і характеризує особу, її стан та зусилля. Якщо прикметник односкладовий то відбувається редуплікація або перед ним ставиться 很. Двоскладовий же прислівник також може зазнати редуплікації

або бути оформленим прислівником ступеню перед ним. Якщо у багатоскладовій обставині перший компонент це морфема — (уї), то службове слово 地 в такому випадку не вживається. Обставина способу дії використовується переважно для опису конкретних та свідомих дій, мало коли із використанням прислівників ступеня.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши історію та розвиток вживання службових слів можна зробити висновки, що граматику китайського мовознавства не вважалася окремою дисципліною і не досліджувалося на рівні з фонетикою, схоластиком та палеографією. Її розвиток почався із виходом "Граматичного компендіума пана Ма", відбувалися дослідження системи частин мови, зокрема службових слів і їх ролі у китайській мові. Китайський мовознавець Сюй Шень був першим хто зробив їх перший теоретичний узагальнюючий опис, а Кун Ін Да зазначав, що службові слова використовуються як допоміжні. В цілому, їх так

і називали "допоміжні слова" та "допомогаючі словам/реченням". Перша робота, яка була присвячена дослідженню службових (допоміжних) слів вийшла у 1324 році.

Службові слова, як і будь які частини мови, потребують правильного та доцільного використання, однак вони становлять деякі труднощі, які призводять до грубих помилок або непорозуміння. По-перше, кожне з трьох 的, 得, 地 має читання "de" і нульовий тон. В цей же час, вони можуть вимовлятися по-іншому, а отже і нести абсолютно інше значення. Наприклад, 得 "dé" – отримати, 地 "dì" – земля, підлога. По-друге, вільне вживання цих службових слів майже стало нормою. Доволі часто можна зустріти речення з помилково використаним "de", яке нікого не збентежить.

Уточнюючи специфіку службових слів треба зазначити, що в китайській мові службові частини мови поділяються на декілька груп, одна з яких це частка, до класу якої відносяться службові слова. Перша згадка про частки у китайській лінгвістиці є у "Домашніх настановах пана Яня" , а згодом їх поділяли на початкові, внутрішні та кінцеві. Виконуючи роль часток, специфіка службових слів полягає у доданні додаткового значення словам, фразам чи реченням з якими вони використовуються, за для граматичних чи емоційних відносин, при чому самостійно не маючи лексичного значення.

На основі аналізу матеріалів дослідження китайських мовознавців було проаналізовано структурно-функціональні особливості службових слів 的, 得, 地.

Службове слово 的, яке часто ще називають "суфікс присвійності прикметника", встановлює зв'язки у реченні чи словосполученні створюючи присвійний відмінок, трансформує інші частини мови в розряд іменників, змінюючи тільки значення та граматичні особливості. Його позиція у реченні чи фразі між означенням та означуваним словом. В свою чергу, означення

може бути виражене іменником, займенником, прислівником, дієсловом, прикметником та означуваним словом. До того ж, може не використовуватись перед означуваними словами які являють собою родичів, близьких друзів, колективи, організації та односкладовими прикметниками. Однак якщо перед прикметником стоїть прислівник ступеню, заперечний прислівник 不 або є мета підкреслити прислівник – речення оформлюється службовим словом 的.

Службове слово 得 або комплемент способу дії допомагає висловити інтенсивність дії або ознаку прикметника. За його допомогою також утворюється комплемент стану, вводиться оцінка чи опис результату дії. Може вживатись при описі звичайних дій та неконтрольованих результатів дії. Розташовується між дієсловом та комплементом (слово/ словосполучення/ речення яке означає отриманий результат). Іноді два однакових дієслова можуть бути присутніми у реченні, одне з яких буде зазвичай після підмету , а інше завжди перед 得.

Службове слово 地 або прислівникове 地 перетворює прикметник на прислівник, утворюючи обставину, переважно для опису конкретних й свідомих дій. Перед односкладовим прикметником ставиться прислівник ступеню 很 або прикметник зазнає редуплікації. Після прикметників із дієслівними властивостями, редуплікованих односкладних та двоскладних прикметників, фразеологізмів та звуконаслідувальних слів та після прикметників, що мають перед собою прислівник-визначення або які виражають кількісні характеристики – вживання службового слова 地 є обов'язковим. Ніколи не вживається перед багатоскладовою обставиною, перший компонент якої морфема 一 (yī).

Проведене дослідження свідчить про те, що службові слова 的, 得, 地, не дивлячись на складнощі свого використання, відіграють важливу роль у китайському мовознавстві, виконуючи важливі граматичні функції, допомагаючи з'єднати між собою частини речення чи словосполучення,

надаючи їм нові значення. До сьогодні, дослідження службових слів 的, 得, 地 є актуальним під час вивчення китайського мовознавства у всьому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Буйкіна, Е. О. (2016). *Буйкіна КО Особливості китайської мови*. ББК 71.045 3-41 Рецензенти, 20.

Вільчинська Т. П., Вільчинський О. К. (2021). *Частка як засіб формування комунікативних типів речення у творчості В. Шовкошигно*. Збірник наукових праць SCIENTIA, 3, 79-84.

Колодко, С. А. (2013). *Проблема класифікації прислівників китайської мови. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*, (23), 206-214.

Костанда, І. (2021). *Позалінгвальні та лінгвальні фактори формування граматики як галузі довньокитайської лінгвістичної традиції*. Актуальні питання гуманітарних наук, 2021209.

- Кочерган, М. П. (1999). *Загальне мовознавство*. К.: Академія, 288, 9.
- Мурашевич, К. Г. (2013). *Вступ до східної філології*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет".
- Загнітко, А. П., Познанська, В. Д., Омельченко, З. Л., & Мозгунов, В. В. (1998). *Українська мова: словник-довідник*. Освітній інтернет ресурс.
- McDonald, E. (1996). *The 'Complement' in Chinese Grammar: A functional Reinterpretation*. AMSTERDAM STUDIES IN THE THEORY AND HISTORY OF LINGUISTIC SCIENCE SERIES 3, 265-286.
- Pan, V. J. (2021). *Sentence-final particles in Chinese*. In Oxford Research Encyclopedia of Linguistics.
- Schindelin, C. (2011). Wang, Jingling/Motsch, Monika: *Grundlagen der chinesischen Grammatik*. CHUN–Chinesischunterricht, 26, 139-144.
- Teng, W. H. (2016). *Yufa! A practical guide to Mandarin Chinese grammar*. Routledge.
- Thierry Marau, Li Yunhua (2019). *L'étude théorique de la syntaxe chinoise*. — Montréal: Les Presses de Université de Montréal.
- Yang, Y. (2013). *Modal particles and their projections: A minimalist approach*.
- Yip, P. C. (2000). *The Chinese lexicon: A comprehensive survey*.
- Hou Xue Chao. (1998). *现代汉语虚词词典*.
- Lin Jian Fa, Wang Meng, Lin Yuan. (2006). *中国最佳短篇小说*.
- Lu Fu Bo (2011). *对外汉语教学实用语法*. 北京: 北京语言大学出版社.
- Lu Shu Xiang (1996). *现代汉语八百词*. 北京: 商务印书馆.
- Lu Shu Xiang, Zhu De Xi. (1952). *语法修辞讲话*. 中国青年出版社.

- Ma Zhen, Lu Jian. (2017). *现代汉语虚词散论*. BEIJING BOOK CO. INC.
- Ma Zhen. (1997). *简明实用汉语语法教程*.
- Wang Le Yi. (1951). *中國語法綱要*. 北京.
- Wang Li. (1985). *中国现代语法*.
- Yan Zhi Tui. (2007). *颜氏家训*. 艺术中国网.
- Yang Shu Da. (1984). *高等国文法*.
- Yang Yu Ling. (2011). *现代汉语语法答问*. 北京大学出版. 266 页.
- Yu Hua. (2005). *兄弟*. 上海: 文艺出版社. 735 页.
- Zhang Bin, Zhang Yi Sheng. (2000). *现代汉语虚词*. 上海: 华东师范大学出版社. 315页.

摘要

现代汉语是世界上使用最广泛的语言之一。它在词序、词汇、语法、语法结构等方面都有自己的特点。此外，汉语词汇量大、句子结构多变、官方用语使用多样、词形多样，语言特征十分丰富。今天，随着现代文化和社会经济研究的发展，汉语语言学作为一门必须研究的科学获得了动力和持续发展。

本书的目的是建立现代汉语官方词语“的”、“得”、“地”的特征、它们之间的关系、概括和使用手段。

既定目标涉及解决以下任务：

- 批判性地分析科学文献，制定现代汉语官方词语“的”、“得”、“地”研究的理论规定；
- 澄清现代汉语官方用语“的”、“得”、“地”的具体情况；
- 开发现代汉语官方词语“的”、“得”、“地”的综合研究方法；

- 揭示现代汉语官方词语“的”、“得”、“地”的结构和功能特征。

学习汉语时，商务词汇并不是一个简单的方面。服务用语非常常见，使用也相当灵活，所以根本不可能忽视它们的学习。大多数情况下，官方用语使用中的语法错误是由于对官方用语的含义理解不充分及其在句子中的位置不当造成的。发音的变化和象形文字的出现可能会造成混乱，而且它们的随意使用使商务单词的学习成为问题。如果你没有正确掌握它们，你在学习汉语时可能会面临误解、错误和进一步的障碍。

操作词的句法功能通过其与句子中其他词的相互作用来体现。为了具体而方便地构造该陈述，遵守标准化的词序非常重要。词序是翻译的一个重要方面，它是指对特定句子和整个文本具有句法、语义和文体意义的句子成员的排列。

官方用词“的”带有所有格语气，回答“谁的？”、“哪个？”的问题。通常位于含义（可以用名词、代词、形容词、动词、副词表达）和指示词之间。

操作词“得”或动作的补语通常放在动词和补语之间（扩展了动词的含义，表示所获得的结果）。

操作词“地”位于形容词和动词之间。它使情况正式化并描述了人、他的状况和努力。